

LÜHIKROONIKA

2. märtsil esitleti Tallinnas Teaduste Akadeemias Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse artiklikogumikku „Mäng ja melanhoolia. Friedebert Tuglase romaan „Felix Ormusson““. Seminaril esinesid Jaan Undusk („Felix Ormusson – mees kui müüt”), Katrin Puik („Irooniast Tuglase esimeses romaanis”), Merlin Kirikal („Modernsed pygmalionid ja narkissosed”) ja Lola Annabel Kass („Värvikas raskemeelsus”).

2. märtsil Tartus toimunud Õpetatud Eesti Seltsi koosolekul pidas Heiko Pääbo ettekande „Identiteediloomed Eesti ajalooõpikutes: rahvusliku meie ja oluliste teiste kuvand“. Ettekandes analüüsiti seda, kuidas Eesti ajaloo viimase põlvkonna õpikutes on proovitud läbi kahe erineva prisma (rahvuslik ajalookäsitlus ja territoriaalne ajalookäsitlus) kajastada Eesti ja eestlaste lugu ning seda, milline on meie grupi roll ja kuidas kujutatakse meie jaoks olulisi teisi (nt sakslasi ja venelasi).

7. märtsil esines Eesti Kirjandusmuuseumi seminaril Marko Uibu ettekandega „Konspiritaalsus ja ühiskondlikud kriisid“. Esineja kirjeldas mõningaid põhidünaamikaid ja -elemente koroonavastaselt „konspiritaalselt” väljalt, kus saavad kokku uue vaimsuse keskkond, vandenõuteoreetiline mõtlemine, aktivism ja tervisega seonduvad tähendused. Samuti arutleti, kuidas vastandumise mustrid kanduvad üle uutele teemadele, nagu sõda Ukrainas.

9. märtsil toimus Eesti Kirjandusmuuseumis konverents „Eesti Kirjameeste

Selts 150“. Ettekannetega esinesid Krista Aru („Eesti Kirjameeste Selts Eesti avaliku ruumi kujundajana”), Arne Merilai („Eesti Kirjameeste Selts ja riikiloov luuletegu”), Janet Laidla („Eesti Kirjameeste Selts ja naised”), Jaanika Palm („Eesti Kirjameeste Selts kui lastekirjanduse mõtestamise läte”), Katre Kikas („Teekond kirjameeste magasiadast vanavaraaidani: märkmeid rahvaluule avaliku kuvandi dünaamikast”) ja Tiit Hennoste („Eesti Kirjameeste Selts: keel, meel ja enesekoloniseerimine”).

14. märtsil tähistati Tartu Ülikoolis emakeelepäeva. Aulakoosolekul esinesid Ilona Tragel ja Külli Habicht teemal „Terivist kõigile! Koroonapiirangute silt keeleteadlase tööalal”. Ülikooli rektor andis Mark Fišelile ja tema tööühmale üle Tartu Ülikooli keeleteo auhinna.

14. märtsil toimus Tallinna Ülikoolis teaduskeeleteemaline arutelu. Osalesid kõigi TLÜ instituutide esindajad, arutelu juhtis Peep Nemvalts.

14. märtsil peeti Eesti Rahvusraamatukogus emakeelepäeva konverents „Selgelt eesti keeles“. Esinesid Jaak Jõerüüt („Selg ees eesti keeles”), Katre Kasemets (EKI, „Selge keele põhimõtted Eesti asutustes”), Arvi Tavast (EKI, „Keel muutub – hirmus, armas või hirmus armas”), Emma Lotta Lõhmus (GAG, „Selge eesti keel noores mees”), Kristel Halman („Eestlase emakeele hoidmisest ja arendamisest välismaal elades”), Tiit ja Maris Pruuli („Eesti keel ümber palli: reisides raamatutega”).

14. märtsil toimus Eesti Teaduste Akadeemias keskustelu Balti kirjakuultuuri

ajaloo teemadel. Võeti kokku 2021. aastal ilmunud „Balti kirjakultuuri ajaloo” esimese köite vastukaja ja tutvustati tööd edasiste köidetega. Kõnelesid väljaande peatoimetaja Liina Lukas ning autorid Tiina-Erika Friedenthal, Meelis Friedenthal, Aira Võsa, Kairit Kaur, Linda Kaljundi, Kristiina Ross jt. Vestlust juhtis Jaan Undusk.

14. märtsil tähistati Eesti Kirjandusmuuseumis ettekandekoosolekuga emakeelepäeva. Esinesid Katre Kikas („Lugev laps Andrus Kivirähki lasteraamatutes”) ja Nikolai Kuznetsov („Lammas komi püsiühendites”). Ettekannetele järgnes Gustav Suitsu nimelise luulepreemia üleandmine Mart Kangurile.

14. märtsil Eesti Kirjandusmuuseumis toimunud venekeelne seminar oli pühendatud Volga-äärsete rahvaste folkloristikale ja etnomusikoloogiale. Nikolai Anisimovi, Igor Zubovi, Jekaterina Izmailova, Irina Ptšelovodova ja Pavel Šahhovi ühisettekanne oli teemal „Volga piirkonna rahvaste folkloor: põliste ja Siberi algupäraga kohalike traditsioonide uurimisest”. Analüüsiti võrdlevalt udmurdi, mordva ja tšuvaši folklooritekstide žanrisüsteemi, poetikat ja muusikalisi ning stiili iseärasusi põlisrahvaste (Volga rahvad) ja ümberasujate (siberlased) kohalikes traditsioonides. Mordva, udmurdi ja tšuvaši rahvalaulusalvestustest on koostatud interaktiivne rahvamuusikaatlas, mille demoversiooni ja päringuvõimalusi seminaril tutvustati.

16. märtsil kuulutati välja 2021. aasta keeleteo konkursi auhinnad. Peaauhinna pälvisid avaliku sektori masintõlketehnoloogia arendamine (on suunatud nelja valdkonna tõlkimisele: üldvaldkond, kriisiinfo, õigus ja riigikaitse) ning Viki-

peedia keeleteoimendamistalgud, mille eestvedaja on Ann Siiman ning vabatahtlik keeleteoimetaja Kuriuss, kodanikunimega Valli Voor. Rahvahääletusel võitsid ALPA eestikeelsed digiõppemängud ja animeeritud rahvaluulevideod.

16. märtsil esines ÕES-i koosolekul Taavi Pae ettekandega „Majandinimed Eesti NSV-s”. Nõukogude põllumajandussüsteem põhines kolhoosidel ja sovhoosidel. Neil kõigil oli oma nimi, mis paljudel juhtudel lähtus nõukogude ideoloogiast. Eestis toimus majandite (sund)loomine 1940. aastate lõpus, mil tekkis ligi 3000 majandit. Ettekandes analüüsiti majandinimesid nii sisulises kui ka ajalises perspektiivis.

17. märtsil peeti Tartus Emakeele Seltsi kõnekoosolek „Ilse Lehiste 100”. Pärtel Lippus ja Eva Liina Asu kõnelesid Ilse Lehiste panusest eesti foneetikasse, Jaan Ross Lehiste esimesest doktoriväitekirjast ning Karl Pajusalu soome-ugri prosodia projektist.

18. märtsil esines Mare Koit Eesti Rahva Muuseumis ettekandega „Keeletehnoloogia ja eesti keel”. Vastset Wiedemanni keeleauhinna laureaati tutvustas 2021. aastal keeleauhinna pälvinud Jüri Viikberg.

21. märtsil esines Eesti Kirjandusmuuseumi seminaril Daniel Tamm. Oma ettekandes „Meemid (poliitika)semiootika vaatevinklist: rahvuskonservatismi rahvapärane raamistamine internetis” vaatles ta meeme eeskätt suhtluskanalina, keskendudes nende tõlgendamisprotsessile (kuidas meem tähendust loob) ja ideoloogilisele potentsiaalile (kuidas meemidega poliitikat mõjutada). Tamm tutvustas ka üht juhtumianalüüsi, mille keskmes olid kohalikud rahvuskonservatiivsed Facebooki meemilehed.

23. märtsil toimus Eesti Rahva Muuseumi hõimuklubi õhtu. Bogáta Timár pidas ettekande „Rändpealikud ja varajane kuningriigihaldus: uusimad uurimistulemused ungarlaste sisserände kohta”. Ungarlaste esivanemad jõudsid praeguse Ungari aladele IX sajandi lõpus. Nende rännaku alguspunkti, marsruudi, kestvuse ja põhjuste üle on vaieldud juba sajandeid. Hiljutised arheoloogilised väljakaevamised Ukrainas ja Volgamaal ning uued teadmised populatsioonigeneetika vallas aitavad märksa paremini mõista, millal ja kuidas jõudsid madjarid Euroopasse.

25. märtsil peeti Tallinnas Emakeele Seltsi aastakoosolek. Akadeemilise ettekande pidas Tiina Laansalu, kes kõneles kohanimede rändamisest. Seltsi auliikmeks valiti Krista Kerge ja keeleteoimkonna vanema kohale valiti tagasi Urve Pirsso.

28. märtsil esines Eesti Kirjandusmuuseumi seminaril Liina Saarlo ettekandega „Mõne „Vana kandle” probleemi uusi lahendusvõimalusi suurte andmebaaside abil”. „Vana kandle” käsikiri koostatakse kihelkondlikul ammendavuse põhimõttel, mille juures on üks kaelamurdvamaid probleeme see, kas laulu

esitanud laulik elas „õiges” kihelkonnas. See kehtib nii piirikülade ja -valdade kui ka sünnikohast välja rännanud laulikute repertuaari puhul. Ettekandes kirjeldati, kuidas nende probleemide lahendamiseks saab kasutada uusi võimalusi (nt suurte andmebaaside n-ö läbiarvutamine).

30. märtsi ÕES-i koosolekul Tartus kõnelesid Janet Laidla ja Lembi Anepaio teemal „Eesti doktorikraadiga naised Teise maailmasõjani”. Ettekande eesmärk oli kaardistada senised teadmised varastest doktorikraadiga naistest, kellel on otsene seos Eestiga (päritolu, rahvus, oluline osa eluteest). Esinejad analüüsisid nende naiste teekonda doktorikraadini ning sealt edasi, samuti töid nad näiteid naistest, kes vaadeldaval perioodil peaaegu jõudsid doktorikraadini, kuid miski takistas väitekirja lõplikku vormistamist.

31. märtsi Akadeemilise Rahvaluule Seltsi koosolekul Tartus esines Aivar Jürgenson ettekandega „Etnomükoloogia – müüdiuuringutest müüdiloomeni”. Etnomükoloogia tegeleb seente rolliga erinevates rahvakultuuri valdkondades, suu-remat tähelepanu on pälvinud mütoloogia.